

tiu entrenament intel·lectual perquè sempre és la darrera en arribar, car ella és el fruit més preat i al qual l'especulació artística i literària assaonen. Però aquesta llibertat és molt més imprescindible quan, a més, es proposa finalitats caquequístiques i és un altre apostolat i un enrolament de joventut, com el cas del Laboratori. La pèrdua del mestre era una obra reparable; un mal enorme, però no difícil d'esmenar, perquè molts dels qui restaven tenien també condició de mestre. El que no era reparable en aquell moment era la condició servil amb què eren limitades les seves activitats. La separació del guia era cosa fatal i inexorable, car com a home, la mort, tard o d'hora, havia de reclamar el seu crèdit, però no que no ho era la prohibició de la llengua que es servia per a expressar el seu pensament.

Reduïren, doncs, la seva missió, i sense un afany que ultrapassés els seus deures de funcionaris, el Laboratori Municipal deixà d'ésser un viver de joves adalerats per la Ciència i el rusc de treballadors, per bé que continuà laborant, com veurem, no ho féu amb aquell fervor ni aquella activitat i gosadia d'abans.

Un altre trasbals colpí més tard el Laboratori. Miquel A. Baltà, que a més d'ésser químic era un ciutadà actiu, és empresonat, procesat i separat del seu càrrec. Això s'esqueia a l'agost del 1925.

I com si les dissorts s'estalenessin i la mala hora del Laboratori Municipal no tingués fi, al juny de 1926, el Dr. Turró, espiritualment, encara, en contacte constant amb els vells deixebles, finava, deixant a Catalunya una sensació de buit difícil d'omplir.

* * *

Si l'obra pedagògica del Laboratori era interrompuda i la seva activitat educadora i recrutadora de joventut era anul·lada, els seus homes no per això deixaren de treballar en silenci. La seva voluntat de no col·laborar amb generositats amb qui emprava la coacció per a vexar-los no podia fer-los oblidar la seva devoció per la Ciència, i a la callada anaren treballant en recerques múltiples; sobretot, continuaren les anteriors.

En Pere Domingo, amb la col·laboració d'En Duran i Reynals, continua les seves investigacions sobre anafilàxia.

Persisteix i refà els seus treballs començats

junt amb En Turró sobre la vacunació antitífica i antimelitensi que acaben amb la preparació de vacunes biliades, dotades d'activitat immunitzadora administrades per ingesta.

També En Domingo fa estudis molt remarcables sobre el neumococ que endèmicament colpeix al barceloní.

D'aquell temps, encara, són els seus treballs referents al paludisme del Prat del Llobregat. Treballs recollits i publicats per la Secció de lluita contra el paludisme de la Comissió d'Higiene de la Societat de Nacions, amb la circumstància que respecte aquest tema foren els únics publicats en el que es refereix a l'Estat espanyol.

En Domingo i En Piera fan estudis sobre biologia del bacil de Koch. I junt amb En Vidal i En Perxas, continua les seves recerques en comprovació de les teories d'En Ravetllat-Pla.

Ensems, amb En Sayé, contribueix als treballs de Calmette sobre vacunació antituberculosa i el Laboratori és l'únic institut de Catalunya que té cultius per a preparar-la proporcionats per Calmette.

Junt amb En Pau Duran investiga el mecanisme d'acció de les aglutinines. I amb Arnald Socies sobre variacions morfològiques bacterianes per selecció dels cultius.

Actualment està estudiant en la immunitat produïda localment per reacció en el lloc on està col·locat l'antigen, en oposició a les teories de Besredka.

En Josep Vidal fa estudis sobre el bacil de Bang i melitensis. Ensems emprèn un treball pacientíssim per investigar el percentatge de vaques de Barcelona infectades amb aquests bacils.

Fa també estudis sobre la vacunació de Calmette i uns de molt interessantíssims sobre l'atenuació del bacil de Malley.

En Duran i Reynals, fa investigacions sobre el bacteriòfag i anafilàxia.

En J. Sunyer i Pi, sobre l'exacerbació de la virulència dels gèrmens per l'activitat dels estrets testiculars.

Arnald Socies, sobre variacions en la reproducció de les bactèries.

Pere González continua els seus estudis sobre immunitat amb noves aportacions de molta vàlua.

Estudia també durant aquest temps sobre he-